

Academia

Eğitim Araştırmaları Dergisi

EKİM-2017

Cilt-2 / Sayı-2

Editör:

Doç. Dr. Mustafa KAHYAOđLU

Academia

Journal of Educational Research

İÇİNDEKİLER

İngiltere ve Türkiye'deki Sınıflarda Mobil Teknolojiler Arasındaki Farklılıklar / Sayfalar : 1-10

Şafak KILIÇ

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Etkinlik Yaptırma Ve Materyal Kullanımına Yatkinlıkları / Sayfalar : 11-19

Hakan ÖNAL, Busenur Cemre KILIÇ, İrem ÇOLAK, Alaattin KIZILÇAOĞLU

Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamı Kullanan Öğrencilerin Ortam Kullanımına İlişkin Görüşleri / Sayfalar : 20-28

Fatih Çağatay BAZ, Erkan TETİK

Taranan İndeksler:

İngiltere ve Türkiye'deki Sınıflarda Mobil Teknolojiler Arasındaki Farklılıklar

Şafak KILIÇ¹

¹ Siirt Üniversitesi, Türkiye

Özet

Son yıllardaki muazzam gelişmeler ile birlikte "nasıl öğreniyoruz" sorusu da büyük ölçüde etkilenmiştir. Bunu sonucunda öğrenene, öğrenmesi gereken bilgi en etkili yollarla sunulması hedeflenmiş ve gelişen mobil teknolojilerde eğitime bütünleşmiştir, bu bütünleşme sayesinde mobil teknolojiler öğrenmek için amaç olmamış araç olarak kullanılarak sınıf sistemine entegre edilmiştir. Bu çalışmada, PDA'lar ve cep telefonları gibi öğeleri kullanan personel olarak yeni trend teknolojilerine odaklanacağız ve eğitim materyalleri olarak bunların eğitime nasıl entegre edilebileceğini inceleyeceğiz. Buna ek olarak, mobil ürünler açısından ve bir dersin parçası olarak nasıl kullanılabilirliği konusunda iki farklı ülke hakkında bilgi verilecektir. İngiltere'de, mobil öğrenme sağlamak için birçok proje var ve bu projelerin ana amacı, daha etkili öğrenme sağlamaktır. Buna ek olarak, bu ülkenin teknolojik imkânları yönetmek için dikkate değer bir bütçe ayrılmıştır. Türkiye'de zorunlu eğitimde mobil öğrenim sağlamak için büyük bir proje bulunmaktadır, ancak üniversite seviyesinde yeterli sayıda proje bulunmamaktadır.

© AEAD

Anahtar Kelimeler

Mobil Cihazlar, Öğrenme ve Teknoloji, İnfomal Öğrenme, Etkileşimli Sınıf

The Differences in Mobile Technologies in Classroom between the United Kingdom and Turkey

Abstract

With the gigantic advance in development in the past couple of decades, "how we learn" has been enormously influenced. Advancement helped learning has taken strolls in giving understudies access to learning – as indicated by their necessities. With learning available on mobile phones and a lot of new methodology like gamification being gotten, the significance of classroom learning is not diminishing. There are a couple of trainings that can be best passed on inside a classroom space, where understudies feel most connected with the instructor and their partners. That being expressed, thought of flexible advancements in classroom learning can extend the impact of learning. In addition, we will give information about two different countries in terms of mobile items and how they can be used as part of a lesson. In the UK, there are many projects to provide mobile learning and the main aim of these projects is to achieve more effective learning. In addition, this country has a remarkable budget to manage technological facilities. In Turkey there is a one huge project to provide mobile learning in compulsory education, but there are few projects at university level.

© AEAD

Key words

Mobile Devices, Learning And Technology, Infomal Learning, Interactive Classroom

¹Arş.Gör. Siirt Üniversitesi Mühendislik mimarlık Fakültesi, Siirt, Türkiye, safakkilic@outlook.com

INTRODUCTION

When looking for a definition of mobile technologies, we find that mobile technology is any kind of technology of mobility, such as the technology in the car industry, PDAs, notebooks and mobile phones. This kind of technology is used specifically as communications technology using media transmissions such as Bluetooth, radio wave, infra-red or microwave, so someone can transfer any kind of data with mobile technology such as text, voice, videos and so on. In addition, when we focus on mobile technologies from the last decade to the near future, many specialists have the same idea that the potential of processor technology rests in portable computing with wireless networking. Mobile computers, by way of tablet computers, are becoming more popular. Tablets are available on the 3G and 4G networks. In addition, I would like to give some information about mobile devices. According to Wikipedia, mobile devices is say generally as a handheld computer or more simply handheld. It has typical properties which consist of display screens with a small keyboard to input some data or having a touch screen to provide interaction. Also, weight is an important property for these devices; it is approximately less than 2 pounds (0.91kg) and this weight will slowly go down. Furthermore, these gadgets have an operating system (OS) and can run different kinds of software program (applications) which are known as apps. In the last decade or so, the majority of these devices are also equipped with Wi-Fi, GPS abilities that can allow connection to other devices help with these properties. Some devices also have a camera and video media players. Therefore, these innovations have led to a new communication type which is not only voice, but can also provide like face to face although people are in different areas. Before making a presentation of information on this subject, I would like to say that a lot of research on mobile technologies and other learning technologies has shown that more effective learning is provided by teachers than technologies. However, the nature of students' learning experiences can change if we treat technology as a learning tool. That is, pupils learn with technology, not from it. There are no differences between computer and mobile technologies in terms of using them in the classroom because these gadgets are used to make learning available efficiently. That is to say mobile learning items are only materials for delivering information to pupils. It should be noted that mobile technologies must be device to provide education; these cannot be purpose on education. The British Educational Suppliers Association (BESA) say that the latest versions of tablet and smart cellular phones are presenting the opportunity to right to use a wealth of resources and information that can support learner guide learning and a diversity of learning methods. Mobile devices are no longer just from consuming media. They allow the user to document edit and create. This means learners can make obvious their perception and understanding in any area of the curriculum through creative means. If we focus on the development of mobile communication gadgets from the past to the present day, we can see a great diversity of devices, because mobile devices have changed swiftly in the process of time. Before the invention of the first public mobile phone, according to wave guide, since 1921 mobile radio had been used to provide communication between the police and the military. After this, some experts who worked in Bell Labs started a specific system to allow transportable users to put and

receive telephone calls from cars on 17 June 1946 in the United States. A little later, the Mobile Telephone Service was provided by AT&T. However, there were some weak points in the first mobile car phones and it is important that the main problem is area for it due to the fact that a wide range of mostly incompatible mobile telephone services offered limited coverage area and only a few available channels in urban areas (The history of mobile, 2009). After that, in 1973 the first portable mobile phone was made by Martin Cooper and this gadget weighed 11 kg and measured 23 cm long, 13 cm deep and 4.45 cm wide. The user could talk for 30 minutes with the help of this phone. Afterwards, a commercial cell phone was made in 1983. Another important step was the first personal digital assistant which provided organisational tools, e-mail access as well as games, and this innovation was made by Apple in 1992. Then came Bluetooth, which provides a connection among several devices to send data without cables and was created by Ericsson in 1994. In 1997, mobile phones could be used like a camera with the addition of this feature in mobile items. Another important innovation of mobile phone like first personal mobile phone was the 3G network, which was launched in 2001 and provided faster communication and mobile items could use the faster internet help of a 3G network. Thus mobile items were not only used to provide communication but also mobile computer features. In addition, the first smart phone was made by BlackBerry in 2003 and this product offered pushing e mail, text messaging, mobile telephone, internet faxing, web browsing and other internet services. Lastly, the 4g system was developed in 2007. This system allowed for USB wireless modems, and mobile ultra-fast internet access and this internet could share other mobile devices, such as laptops. Both 3G and 4G systems innovations bring up new mobile devices such as Tablet PC. Two decades ago, mobile phones had one main duty, which was to provide communication, whereas these gadgets offer not only communication, but can also be used as a computer nowadays. For this reason, it is very difficult to predict about featured items, but we can say something about the weak aspects of present day gadgets. One most likely change about screens and mobile phone has a flexible screen in the future. Smart phones which have large screens give an opportunity to watch and play while remaining pocket-sized. Screens can be folded and unfolded, all thanks to Organic Light-Emitting Diode (OLED) technology. In addition, mobile items can be integrated projector feature to take huge screens helps of digital light projection. Another development is the charging of mobile items because the main problem is the lack of energy when someone needs it. Experts can take precautions to provide a long battery time. With the development of computer technologies and wireless communication, technology offers a wide range of possibilities to its user, such as in the educational area. More and more educators are using mobile learning as part of the lesson in the classroom to achieve the advantages of new trends of electronic items that provide portability and are simple to utilise on a budget (Mobile Learning Technologies, 2014). Everyone knows that a coin has two faces, so every situation brings up positive and negative aspects. When learners are using mobile devices in the classroom as educational materials they can obtain several advantages from them. First and foremost, these devices offer various learning styles, such as visual, auditory, reading and so on (Savill, 2010). Secondly, pupils eliminate technology barriers because they who use owns mobile devices are good at using its. The materials are designed only once and then these are delivered on multiple

platforms and many different devices. Another advantage is that 'mobile learning is cheaper than booking the resources required for face-to-face training or supplying laptops and other computing devices for e-learning. And it can be easily pushed out to learners' personal devices' (Elias, 2011). Next, nowadays the majority of mobile items have touch screens to provide interaction, meaning that pupils literally interact with their education. Supported decision making: mobile devices offer timely access to information, which enables the quick double-checking of a decision, and so better professional judgments. Mobile technologies also have some drawbacks in the classroom and we can divide these drawbacks into two groups. One of them is pedagogical. That is, 'Currently, no widely accepted learning theory for mobile technologies has been established, hampering the effective assessment, pedagogy, and design of new applications for learning' (The Importance of Mobile, 2013). Therefore, in this study, we will focus on the drawback result from mobile items. The main problem results from mobile items being so small that they can be lost or stolen more easily than other bigger devices. In addition, the touch screen is smaller than computer screens and it can damage the eyes of those who use it for a long period of time. Also, small percentages of information are displayed on a small screen (Jones et al., 2013). Additionally, mobile items are difficult to use due to their undersized buttons. They can be fraudulently used even for pupils. Even though portable keyboards are available, they come at a high price. There is also another problem about charging because most items just have roughly 3 hours of productivity and the learner has to plug it in to provide continued learning. Even though technology is still progressing, humanity's uses of it are limited. Most items have limited capacity for storing large or multiple files. The pupils have to spend more in order to have bigger capacity. Additionally, there are various operational systems or platforms out there. Content is not every bit of one and the same. So, if a learner prefers Apple, they use the iOS operating system or application; if they prefer android items, they only like the Android operating system or application. Although mobile learning can really help a student in their studies, it can be limiting in such a way that only the privileged few can afford to have a mobile device. Yes, smart phones and tablet computers are great tools for learning, but then again students have to consider the budget to see if mobile learning is really worth it or not ("Mobile Learning Basis," 2013). In this part of research, I would like to compare two countries which have a different economic level and developing status, so I have decided to compare the United Kingdom and Turkey.

Mobile education in the United Kingdom

In this section, I will examine the education system in terms of mobile learning in the United Kingdom. In addition, the education system is divided into three categories: school (compulsory education from the age of 6 to 16), TVET (technical and vocational education and training) and higher education. Some information is given for each segment of the education system and the general situation is presented on the use of mobile technology. I would also like to say that the UK education policy is divided into four segments: England, Northern Ireland, Wales and Scotland, but I will focus on England because this system can be used to represent all of them. I will give some key points on education and mobile education in the UK. In general, educational

institutions have an opportunity to make decisions about their education system and they can support new innovations and adaptations to provide effective education in their institution. Then, from recently to following decade, education providers will have quality ICT equipment due to government policy. In university, the growing number of mobile applications provides connection their central learning systems helps of own mobile products. A huge amount of students prefer public school to take education and only 7% of schools are private. There is also compulsory full-time education from 5 years old to 16 years old and this level of education is delivered by public schools in general (1). Schools can have an opportunity to make decisions about information technology strategy and they can manage their budget for IT services, even though the Local Authorities also have the prerogative to manage IT strategy and budget in their area. In mobile education, the majority of projects are supported by teachers on a small scale represent in their classrooms. On the other hand, there are examples of whole school projects designed propitiously for mobile education by school management. In one of them, at Cedars School, each learner has an iPad which is provided by the school and, another example of a whole school project, students have an iPod touch in the Essa Academy. In addition, I am going to focus on a case study to explain mobile education in the school.

Case 1: Cedars School Project

This is the only school project to provide mobile learning in the school. The main aim of this project is to give an opportunity to have quality equipment to provide effective mobile learning. iPad are provided by the school and learners can join the school internet network. Student also uses iPad in every lesson and they can do their homework on it. Student-centred education is vastly provided by this project and collaboration is also provided between learners. However, there is one weak point: this system cannot be used for exams, so learners can only take exams in the classic style.

Case 2: The Learning 2 Go project

This project started in 2003 across the whole of the United Kingdom to provide mobile learning. In the beginning, as a pilot, 120 mobile items were distributed to four primary and secondary schools. Then, the supply of mobile items was increased gradually to classrooms because of increasing school numbers. Learners had these devices during two years with 7 day, 24 hour internet access and they had an opportunity to choose when to contact the mobile items for learning. In addition, both teachers and schools were free to decide how to utilise these items for learning. The weak point in this project was the operating system, because the operating system was not consistent with full-sized education from teaching to examine. The Learning2go project has been completed.

Mobile education in Technical and Vocational Education and Training (TVET)

Technical and vocational education and training systems are very different from other school systems in the UK because these systems came into existence huge and sophisticate set of organisations and these systems provide a great diversity of courses for learners. There is no policy for mobile learning to be provided by the

government in TVET, but some coordination is offered to obtain new technologies by British Educational Communications and the Technology Agency (BECTA) and each institution has a claim to manage their technological infrastructure to give mobile education. According to the BECTA survey in 2011, 8% of TVET colleges use mobile technologies to deliver education and most colleges also use e-portfolio to have review about students. The Joint Information Systems Committee is a key part of mobile education in the TVET and this system is also an important part of higher education in terms of using mobile education. This system is called JISC. The main aim of this organisation is to encourage the UK universities and colleges in terms of using mobile technologies in their institutions. In addition, JIVC search for ways to increase the impact of mobile education so that technology can provide effective assistance with learning. I will give one specific example to explain mobile learning in TVET in the UK. This project was done by Lewisham College. This system gives an opportunity with wireless blended learning for learners who use mobile items in the college. The college also provides HTC Touch PDAs and mobile office software programs and learners can see their e-portfolio to improve their study by means of mobile devices. There was a 10 percent gap in attendance between before and after using mobile items in classrooms. This system also gives an easy way to collect information of learning both learner and teacher. Funding ran out so this project has also come to an end.

The Mobile Learning Network Project

This was called MoLeNET and it was the biggest mobile learning project in the world. The project was launched in 2007 by the UK and completed in 2010. The main aim of this project was to encourage and support the use of mobile devices to provide more effective learning in education and training institutions. This programme had 104 projects and these projects covered 147 colleges, 37 schools, 40,000 learners and over 7,000 staff (2). These projects also covered a wide range of mobile devices from PDAs to game consoles. The main advantage of these projects was increased student motivation and engagement during learning time. There is one important key point for these projects, that planning had to be done carefully and every part of the project had to be examined at each step. Even though a great many individual projects continue to provide mobile learning, this programme has come to an end.

Universities

In the United Kingdom, universities have a different structure from other countries. Even though the majority of universities in the UK are public institutions, they have an independent policy from government and they can also decide their education policy. As a result, these universities can manage their budget to achieve a better learning environment and they can improve their technological staff. In some universities, mobile phones have been used to provide connections to a Virtual Learning Environment and this system gives a connection opportunity in terms of sending and receiving messages between staff and learners. The majority of UK universities also use the Blackboard education platform to deliver education and 17% of university level students can connect to Blackboard by way of mobile devices. The first Blackboard application for mobile devices was started by Sheffield Hallam University in 2010 and this application gave an opportunity

not only to deliver education but also to give feedback about learner improving details. Then, the increasing number of universities has improved the suitable material to deliver on the mobile platform. In addition, both the University of Oxford and University of Lincoln have established their online applications to deliver education.

Case study: Assessment and Learning Practice Settings

This is one of mobile technologies project which is called. The main aim of this project was to provide innovation to a new type of mobile education and mobile assessment. One thousand learners were chosen by the Department of Social and Healthcare in five different universities. Learners could access materials with mobile devices and they could also upload assignment and communicate with each other and conduct tutorials by way of mobile items on internet application. This project gives training in the use of mobile items to staff.

Mobile Education in Turkey

Before we start talking about mobile learning in Turkey, I would like to give some information about the Turkish educational system. That is, we can divide it into two categories at the educational level. First of all, there is compulsory education from primary school to higher school and each educational requirement is provided by the government at these levels because compulsory education is free for all learners. There is one educational policy in the whole of Turkey and this policy is done by the Ministry of Education of Turkey. There are also a huge number of private schools to deliver education at all levels of school and these give more opportunity than public schools to provide effective learning with the same educational policy. Secondly, in further education, if someone wants to continue education they can apply to universities and each university has its own educational policies. These level schools can also be divided into public and private, and private universities are keen on all kinds of technologies to provide learning for their learners. In general, the Turkish educational system has solely focused on mobile items in classrooms as educational materials. In addition, it can be chosen project how has a less owing cost and less complexity (Keskin et al., 2011). However, there is one project, which started in 2011, which has a huge cost and background. It is said the FATİH project (Movement for Enhancing Opportunities and Improving Technology) and is offered by the government to every school and every place. The main aim of this project is that the government wants to give one tablet to each student in primary school and all applications are also provided by the government. Moreover, some private school have just started using mobile phones to continue lessons.

Case: Doga Colleges

Doga colleges are part of the private school sector in Turkey and they have 50 branches in the whole of Turkey. There is competition between private schools in Turkey because each of them wants to have more students. For this reason, Doga colleges have just started mobile learning in all their branches. These colleges have built up new applications to provide mobile learning as a pilot. These applications, which do not include

complex programming, use only macromedia flash to prepare material to deliver education. Consequently, these applications do not give an opportunity for evaluating student outcomes by way of the mobile application. Doga colleges have a relationship with Turkcell (mobile network branch) to offer faster internet for learners because the internet is very important in mobile learning. In addition, when learners apply to start education in Doga College, they are given an Ipad free by the Doga colleges. This project is trying to provide mobile learning. If this project achieves better learning outcomes than other types of technological education, these colleges can invest to improve their mobile learning structure and deliver education.

Case: FATİH project (Movement for Enhancing Opportunities and Improving Technology)

We can say that this project is the most remarkable investment in improving technological structures to increase learning outcomes in education in the history of Turkey. Smart classes, which include all kinds of educational technologies from interactive white board to interactive Pad's, are being built up in all the schools (42,000 schools and 570,000 classes) throughout Turkey by the Ministry of Education. In addition, both learners and staff members have a free tablet PC as part of this project. The main aim of this project is to provide equality for each learner. Consequently, each learner can have the same mobile device and all online applications and materials are done by the Ministry of Education. These materials are shared with all learners. Students can follow the results of their assignments on online applications at their mobile item whether they are at school or not. They can also see their e-portfolio to improve their learning outcomes thanks to mobile applications. This project also gives self-confidence to learners so they have responsibilities at during the learning process. That is, the teacher only need to prepare lesson requirements and upload them on online platforms so learners can download them and they can learn themselves.

Turkey has private and public universities. Even though public universities use technologies to provide learning, they are not good at educational technologies because they have not enough money to build up complex technological structures. However, they will use e-investment to improve their technological network and to improve learning outcomes in the near future to compete with world universities. In the private universities, the majority of universities are trying to use mobile technologies as part of the lessons to compete with other universities.

Case: Kadir Has University

Kadir Has University has just started mobile learning as a pilot. This university uses the Blackboard mobile application to deliver education and provide access to learners and staff. This application can use different types of operating system, from IOS to WebOS, so each learner can use their private mobile devices to contact the Blackboard application. This application gives an opportunity to use DROPBOX and learners can share their studies with each other thanks to it. Learner can take online exams via this application to learn their learning outcomes about lesson module.

Both countries know how important mobile learning in education is and they have projects to provide mobile learning in their education systems. Even though both countries have invested to improve their technological infrastructure, the United Kingdom has a better technological structure than Turkey. In the UK each school can manage their budget to improve its technology facilities. However, in Turkey each school does not have the opportunity to manage its budget to improve technological facilities. In the compulsory education in the UK, even though there are so many projects involving mobile learning, there is no project for the whole country by way of the Ministry of Education. However, in Turkey there is a one huge project to provide mobile learning at each school in Turkey. At the university level, in the UK there are many projects as well at this level, but there are few projects to offer mobile learning in Turkey. In addition, the UK has a much bigger budget than Turkey to improve their technological facilities to provide mobile and new types of technological learning.

CONCLUSION

This study has given information about mobile technology and it has examined mobile technologies from the past to the near future. Also, this study has focused on how mobile items can be used in the classroom as educational materials. That is, we could examine from first mobile phones to smart interactive phones. We can say from this study that mobile items must only be used as tools in the classroom; they cannot be reason in the classroom. In addition, while mobile items have some advantages, they have some disadvantages as well. Lastly, this study also focused on two different countries in terms of mobile technology in the classroom and these countries have different levels of development. In the UK, there are many projects to provide mobile learning and the main aim of these projects is to achieve more effective learning. In addition, this country has a remarkable budget to manage technological facilities. In Turkey there is a one huge project to provide mobile learning in compulsory education, but there are few projects at university level. In the future, all countries in the world will start mobile education because everyone has at least one mobile device and they use it all the time and educators would like to use these devices as part of their lessons.

REFERENCES

- Allan, R. (2011). Education Update. *Can Mobile Devices Transform Education*, 53(2), 102-108.
- Campbell, S.W. (2006). Communication Education Perceptions of Mobile Phones in College Classrooms: Ringing, Cheating, and Classroom Policies, 55(3), 280-294.
- Chang, C.Y., Sheu, J.P., Chan, T.W. (2003). Journal of Computer Assisted Learning. *Concept and design of Ad Hoc and Mobile classrooms*, 19(3), 336-346.
- Cole, H., Stanton, D. (2003). Personal and Ubiquitous Computing. *Designing mobile technologies to support co-present collaboration*, 7(6), 365-371.

- Karen, S., Mark, V.H., Annette, K., Darlene, U. (2005). Journal of Research on Technology in Education. *Uses and Effects of Mobile Computing Devices in K-8 Classrooms*, 38(1), 99-112,
- Keengwe, J., Bhargava, M. (2013). Education and Information Technologies. *Mobile learning and integration of mobile technologies in education* (pp 1-10).
- Kukulka-Hulme,A., & Traxler,J.(Eds.). (2005). *Mobile Learning: A handbook for educators and trainers*. London: Routledge
- Liu, T.C., Wang, H.Y., Liang, J.K., Chan, T.W.(2003). Journal of Computer Assisted Learning. *Wireless and mobile technologies to enhance teaching and learning*, 19(3), 371-382.
- Lonsdale, P., Baber, C., & Sharples, M. (2004). A Context Awareness Architecture for Facilitating Mobile Learning. In J. Attewell & C. Savill-Smith (Eds.), *Learning with Mobile Devices: Research and Development* (pp. 79-85). London: Learning and Skills Development Agency.
- Motiwalla, F.L.(2007). Computers & Education. *Mobile learning: A framework and evaluation*, 49(3), 581-596.
- Nicholson, P., Thompson, J.B., Ruohonen, M., Multisilta, J. (Eds.) (2005). *E-Training Practices for Professional Organizations: Mobile Technologies and Education* (pp. 213-220). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers
- Serin, O.(2012).The Turkish Online Journal of Educational Technology. *MobileLearning Perceptions of the Prospective TeacherS*, 11(3), 222-233.Wentzel, P., Lammeren, R., Molendijk, M., Bruin, S., Alfred, W. (2005, January). Educause Center for Applied Research: *Using Mobile Technology to Enhance Students' Educational Experiences*. <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ers0502/cs/ecs0502.pdf>
- Sharples, M. (2002). Disruptive devices: mobile technology for conversational learning. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life Long Learning*, 12(5/6), 504-520.

Atıf İçin/Please cite as: Kılıç, S. (2017). İngiltere ve Türkiye'deki Sınıflarda Mobil Teknolojiler Arasındaki Farklılıklar (The Differences in Mobile Technologies in Classroom between the United Kingdom and Turkey). Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2(1), 1-10. <http://academiadergi.com>.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Etkinlik Yaptırma ve Materyal Kullanımına Yatkınlıkları

Hakan ÖNAL¹ Busenur cemre KILIÇ² İrem ÇOLAK³ Alaattin KIZILÇAOĞLU⁴

1, 2, 3, 4 Balıkesir Üniversitesi, Türkiye

Özet

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının materyal hazırlama ve etkinlik yaptırmaya yönelik yatkınlıklarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarından 168 kişinin katılımı ile yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay yönteminin kullanıldığı çalışmadan edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş, bu şekilde gruplara ayrılan veriler SPSS 20 programı ile analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarına araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan bir problem cümlesi şeklindeki örnek olay verilerek içerisinde bulunduğu duruma nasıl bir çözüm üreteceği yazılı olarak kayıt edilmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmeler sonucunda, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, derslerinde etkinlik yapma ve materyal kullanma bakımından, cinsiyet faktörüne göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak yapılan Anova testi sonucunda sınıflar bazında materyal kullanma durumu bakımından anlamlı bir fark bulunmuştur ($p = .00$). Bu fark 4. sınıftaki öğretmen adaylarının lehine olup, 1,2 ve 3. sınıflara göre 4. sınıfta öğrenim görenlerin materyal hazırlama konusunda daha bilinçli oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte her ne kadar son sınıf öğrencileri açısından materyal kullanma tutumları yüksek çıksa da, gerek materyal kullanımı gerekse etkinlik hazırlama ve kullanma tutumları bakımından tüm sınıflarda düşük seviyede tutum puanları elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının derslerde materyal kullanımı ve etkinlik yapma yapmama tutumlarının şekillenmesinde, lisans programındaki derslerin dağılımının etkili olduğu düşünülmektedir.

© 2017 AEAD

Anahtar Kelimeler

Sosyal bilgiler, Materyal, Etkinlik

Social Studies Teacher Candidates' Predisposition toward in-class Activity and Use of Materials.

Abstract

This study was carried out in order to reveal the predisposition of Social Studies teacher candidates towards preparing material and in-class activities in their lessons. 168 people from social studies teacher candidates from Balıkesir University Necatibey Faculty of Education participated in the research. After the collected data to do the content analysis,

¹ Yrd.Doç.Dr., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir-Türkiye, onal@balikesir.edu.tr

² Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir-Türkiye, kilicbusenurcemre@gmail.com

³ Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir-Türkiye, iremcolak@hotmail.com

⁴ Prof.Dr. Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Balıkesir-Türkiye, alaattin@balikesir.edu.tr

the data were divided into groups were analysed by SPSS 20 software. A problem citation prepared by the researchers to the teacher candidates is given as a case study. They also gave a written explanation of what kind of solution they had in this situation. As a result of the statistical evaluations made, no significant difference was found according to the gender factor in terms of using Social Studies teacher candidates' activities and using materials in their lessons. However, according to the result of Anova, there was a significant difference in the use of materials for each of the classes ($p = .00$). This difference is in favour of the 4th grade teacher candidates and it is determined that the students who are in the 4th grade are more conscious about the material preparation compared to the lower grade. Nevertheless, although attitudes toward using materials for 4th grade students are high, low attitude scores were obtained in all classes with regard to the use of materials and the preparation and use of activities. It is considered that the distribution of the courses in the undergraduate program is effective on the use of the material and the predisposition of in-class activity for the teacher candidates in the lessons.

© 2017 AEAD

Keywords

Social Studies, Course Material, In-Class Activity

GİRİŞ

Modern öğretmen, anlatan değil dinleyen öğretmendir. Neyi dinlediğini ve ne kadar dinleyeceğini öğrenci performansları belirlemektedir. Derse katılımın olduğu sınıflarda öğretmen daha özgür iken, derse katılımın olmadığı sınıflarda öğretmen, konu çerçevesi ile sınırlandırılmış bir alanda hareket etmektedir. Öğretmenin öğretme becerisi ile öğrencilerin öğrenme becerilerini bir araya getirmenin yanında, kalıcı ve hızlı öğrenme, soyut bilgileri somutlaştırma, öğrenmeyi kolaylaştırma, derse olan ilgiyi arttırma gibi faydaları nedeniyle etkinlik ve materyal kullanımı birçok bilimsel çalışmada önerilmiştir (Duman, 2013; Karamustafaoğlu, 2006; Kaya, 2006; Çelikkaya, 2013; Sever & Koçoğlu, 2017; Kızılcıoğlu & Taş, 2007; Yanpar, 2012; Halis, 2002; Sönmez & Koç, 2017). Materyaller, öncelikli olarak öğretimi desteklemek amacıyla kullanılır. İyi tasarlanmış materyaller; eğitimin sürecini zenginleştirir bilginin algılanmasında somutluk sağlayarak öğrenmeyi kolaylaştırır, unutmayı azaltır, öğrenciyi güdüler, öğrencinin dikkatini toplar, öğrenme isteğini kamçılar, hedef davranışlara yaparak-yaşayarak ulaşmayı sağlar, düşüncenin kavramlaştırılmasına katkıda bulunur, öğrenim çevresini doğallaştırır (Özyürek, 1983). Bu nedenle, öğrencilerin öğrendiklerini daha fazla hatırlayabilmeleri için sınıf içinde çok ortamlı öğrenme durumunun geliştirilmesi ve öğrenme sürecine koşulları çok önem taşımaktadır. Eğitimde yıllarca çok ortamlı öğretimin temelini öğretmen ve ders kitabı ikilisi oluşturmuştur. Ancak günümüz çağdaş sınıf içi çok ortamlı öğrenme ortamının sağlanmasında görsel ve işitsel araçlar ön plana çıkmaktadır (Yaşar, 2004). Yükseköğretim Kurulu da öğretmen adaylarının gelişen teknolojiyle bütünleşmesini sağlamak ve öğretmenlik becerilerini geliştirmek için öğretmen yetiştiren programlara zorunlu okutulacak bazı dersler getirmiştir. Kurulun, Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması kapsamında öğretmen yetiştiren programlarda okutulmasını zorunlu tuttuğu derslerden biri de "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖTMT)" dersidir. ÖTMG dersinde öğretmen adaylarına çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, öğretim teknolojileri yoluyla öğretim materyallerinin geliştirilmesi ve çeşitli nitelikteki materyallerin değerlendirilmesi konusunda bilgiler verilmektedir. Derste

bir yandan çeşitli öğretim teknolojilerini öğrencilere tanıtmak, verecekleri mesaja uygun ortamları düzenlemede onlara rehberlik etmek diğer yandan öğretmen olduklarında ellerindeki olanaklar ile öğretim materyalleri geliştirmelerine yardımcı olmak hedeflenmektedir (Geçer Kolburan, 2010). Öğrencilerin sosyalleşmesi sürecinde bireyi içinde yaşadığı toplumun etkin birer üyesi yaparak, gelişmeleri yakından takip ederek karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilmesine yardımcı olan Sosyal Bilgiler dersleri için de materyal kullanımı önemli bir yere sahiptir (Sever & Koçoğlu, 2017; Halis, 2002). Sosyal bilgiler programı, sadece tarih coğrafya ve vatandaşlık konularında değil; psikoloji, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, uluslararası ilişkiler gibi alanları da kapsamaktadır. Bu konular işlenirken bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli öğretme ve öğrenme stratejileri benimsenmiş olduğu için, materyal kullanımına son derece önem verilmektedir (Ulusoy & Gülüm, 2009). Çünkü: “Sosyal bilgiler derslerinde kullanılan görsel materyaller öğrencilerin okudukları metni anlamalarında ve eleştirel bakış açısına sahip olmalarında önemli bir yere sahiptirler (Kaya, 2006). Eğitimde materyal kullanımı, etkili bir eğitim-öğretim ortamı hazırlayarak, öğrencilerin öngörülen hedeflere daha kolay ulaşmalarını sağlamada ve yürütülen programın başarıya ulaşmasında önemli bir rol oynar. Bu durum, etkin bir eğitim- öğretim için çok önemlidir. Çünkü eğitim sürecinde öğrencilere asıl nitelik kazandıran öge, öğretim programlarıdır (Karamustafaoğlu, 2006). Öğretim programı açısından değerlendirildiğinde İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı içerisinde yer alan yedi öğrenme alanında da, derslerin işlenişinde materyal kullanımı ve etkinlik yoluyla ders işleme üzerine vurgu yapılmaktadır (MEB, 2017). Programda yer alan öğrenme alanları içerisinde, etkinlik ve materyal vurgusu yapılan bazı kazanımlar sınıflar bazında örneklerle aşağıda kazanım numarası ile maddeler halinde verilmiştir:

- ✓ **SB.4.1.1.**³“Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur. Resmî kimlik belgesini inceleyerek bu belgenin içerdiği bilgiler açıklanır.”

Birey ve Toplum Öğrenme Alanındaki bu kazanımda materyal olarak resmi kimlik belgesinin kullanılması gerekirken, etkinlik olarak da dersi anlatmak yerine öğrencilerin kimlik belgesindeki bilgiler üzerinden öğrenmeleri kolaylaştırılır.

- ✓ **SB.4.2.1.**“Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelere dayanarak ailesinin geçmişine dair soyağacı oluşturur.”
- ✓ **SB.4.2.2.**“Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir. Yakın çevresinde yer alan bir müze, cami, türbe, köprü, medrese, kervansaray gibi tarihî bir mekân gezisi ya da sözlü tarih veya yerel tarih çalışmaları yapılır.”
- ✓ **SB.7.2.5.**“Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir. Yerli ve yabancı seyyahların seyahatnamelerinden örneklere yer verilir.”

Kültür ve Miras öğrenme alanındaki SB.4.5.1, SB.4.2.2 ve SB.7.2.5. kazanımlarda da yine öğretilmesi gereken konu öğretim materyalleriyle desteklenmiş etkinlikler yoluyla verilmelidir.

³ SB.4.1.1. kodlamasında yer alan işaretler sırasıyla; SB Ders kodu, 4 sınıf düzeyi (4. Sınıf), 1 öğrenme alanı (Birey ve Toplum Öğrenme Alanı), 1 kazanım numarası (1 Numaralı Kazanım) olacak şekilde değerlendirilmelidir.

✓ **SB.4.5.4.**“Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur. Öğrencinin ailesinin yardımıyla örnek bir bütçe miktarı üzerinden gelir gider tablosu oluşturması sağlanır.”

✓ **SB.6.5.3.**“Türkiye’nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.”

Sorumluluk ve tasarruf gibi değerlerle öz denetim, karar verme ve finansal okuryazarlık gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesini sağlamayı amaçlayan Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında yer alan SB.4.5.4.ve SB.6.6.3 kazanımları doğrudan etkinlik yoluyla dersi işlemeye yöneliktir.

✓ **SB.4.7.1.**“Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır. Araştırdığı bir ülkenin önemli özelliklerini görsel materyaller kullanarak sınıfta tanıtmaya çalışır.”

✓ **SB.4.7.3.**“Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır. Görsel ve yazılı iletişim araçları ile kültürel unsurlardan kıyafet, yemek, oyun, aile ilişkileri gibi konular üzerinde durulur.”

Kültürel mirasa duyarlılık ve saygı gibi değerlerle araştırma ve empati gibi becerilerin de verildiği SB.4.7.1 ve SB.4.7.3. kazanımlarını içeren Küresel Bağlantılar öğrenme alanı da etkinlik ve materyallerin yoğun olarak kullanılabilmesi için içeriğe sahiptir.

✓ **SB.4.3.4.**“Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır. Gözlem yapma süresi, farklı hava olaylarının gözlemlenmesine imkân verecek şekilde belirlenir. Ayrıca hava olaylarını aktarırken grafik okuma ve oluşturma becerileri üzerinde durulur.”

✓ **SB.6.3.2.**“Türkiye’nin temel fiziki coğrafya özelliklerini ilgili haritalar üzerinde gösterir. Türkiye’nin yer şekilleri, yükselti, iklim gibi fiziki özelliklerine dair haritalar verilir.”

✓ **SB.6.3.3.**“Türkiye’nin temel beşerî coğrafya özelliklerini ilgili haritalar üzerinde gösterir. Türkiye’nin nüfus dağılışı, ekonomik faaliyetleri, yer altı ve yer üstü kaynaklarına dair haritalar verilir.”

✓ **SB.7.3.2.**“Türkiye’de nüfusun dağılışı etkileyen faktörlerden hareketle Türkiye’nin demografik özelliklerini yorumlar. Tablo ve grafikler kullanarak ülkemizin demografik özellikleri ile ilgili verileri yorumlanır.”

Yerler ve Çevreler öğrenme alanında yer alan konular, vatanseverlik ve doğal çevreye duyarlılık gibi değerlerle, mekân algılama ve harita okuryazarlığı gibi becerilerin de öğrencilere verilmeye çalışıldığı konulardır. İnsanlar, bu öğrenme alanı içerisinde yer alan SB.4.3.4, SB.6.3.2 ve SB.6.3.3 ve SB.7.3.2 kazanımları da incelendiğinde başta haritalar olmak üzere görsel materyal kullanımı zorunluluk derecesinde önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğretmen adaylarının materyal hazırlama ve etkinlik yaptırma konusundaki eğilimlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Öğretim yaklaşımlarının değişmesiyle birlikte eğitimde materyal kullanma durumu da gelişmiştir. Bu gelişme sebebiyle Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının ders işlerken materyal kullanıp kullanmama veya etkinlik yaptırıp yaptırmamak konusundaki öngörülerini belirleyerek bu alandaki çalışmalara bir katkı sunmak da bu çalışmanın bir diğer amacıdır.

Bu amaçlar çerçevesinde çalışmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

Problem Cümlesi

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının derslerde materyal kullanımı ve etkinlik yaptırma eğilimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Alt Problemler

- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, derslerinde etkinlik yapıp-yapmamaları bakımından cinsiyet faktörüne göre aralarında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, derslerinde materyal kullanma eğilimleri, cinsiyet faktörü açısından anlamlı bir fark göstermekte midir?
- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, derslerinde etkinlik yapıp-yapmama eğilimleri sınıflar bazında anlamlı bir fark göstermekte midir?
- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, derslerinde materyal kullanma eğilimleri sınıflar bazında anlamlı bir fark göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu çalışma, öğretmenler için zorunluluk derecesinde önemli olduğu varsayılan derslerde materyal kullanımı ve derslerin etkinlik temelinde işlenmesinin, öğretmen adaylarının zihninde nasıl yapılandığının belirlenmesine ilişkin bir durum saptama çalışması niteliğindedir. Bu nedenle gerçekleştirilen çalışmada örnek olay yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması için, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve alan uzmanlarınca kontrol edilen açık uçlu bir soru (Teknolojik ve fiziki alt yapısı dezavantajlı bir okulda gelecek haftaki dersinizde işlenecek olan 6. sınıf Yerler ve Çevreler öğrenme alanındaki Türkiye'nin iklimi konusunu nasıl işlersiniz? Kısaca açıklayınız?) kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının yöneltilen soruya verdiği cevaplar içerik analizine tabi tutularak, "materyal hazırlanması ve kullanılması" ile "etkinlik yapıp yapılmaması" boyutlarında gruplandırılmış ve veriler nicel hale getirilmiştir. Bu şekilde derlenen veriler analiz edilirken, SPSS 20 paket programı kullanılmış olup, t testi, One Way Anova ve Tukey testinden yararlanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın evrenini Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. Sınıflarda öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, 2017-2018 eğitim- öğretim yılı içerisinde adı geçen anabilim dalında öğrenim görmekte olan 168 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Varsayımlar

- ✓ Kullanılan açık uçlu sorunun, veri toplamak için uygun olduğu varsayılmıştır.
- ✓ Öğretmen adaylarının, kendilerine yöneltilen soruya samimi ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.
- ✓ Kullanılan yöntemin bu çalışmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

- ✓ Bu çalışma 2017-2018 Öğretim Yılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 168 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı ile sınırlıdır.
- ✓ Çalışma yöneltilen soru maddesindeki örnek durum ile sınırlıdır.

BULGULAR**Tablo 1:** Cinsiyet Faktörüne Göre Etkinlik Yapıp Yapmama Eğilimleri (t testi)

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	Sd	T	p
Etkinlik Yapıp, Yapmama	Kadın	97	1.35	.48	.48	.94	.35
	Erkek	71	1.28	.45			

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının etkinlik yapıp yapmama eğilimleri, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir mi? Alt problemine öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde, kadınlar ile erkekler arasında aritmetik ortalamalar bakımından kadınlar lehine az da olsa matematiksel olarak bir fark bulunmaktadır (sırasıyla $\bar{X}$ = 1.35 – 1.28). Bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını görebilmek için yapılan t testi sonucuna göre etkinlik yapıp yapmama durumu, cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermemektedir ($p=.35 > .05$) (**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**).

Tablo 2 Cinsiyet Faktörüne Göre Materyal Hazırlama Eğilimleri (t testi)

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Materyal Hazırlama	Kadın	97	2.09	1.05	.107	-.66	.43
	Erkek	71	2.20	.97			

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının materyal hazırlama durumu, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterir mi? Alt problemine öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde (Tablo 2**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**), kadınlar ile erkekler arasında aritmetik ortalamalar bakımından matematiksel olarak az da olsa bir fark bulunmaktadır (sırasıyla $\bar{X}$ = 2.09 - 2.20). Bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını görebilmek için yapılan t testi sonucuna göre materyal hazırlama durumu, cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermemektedir ($p=.43 > .05$).

Tablo 3 Sınıflar Bazında Etkinlik Yapıp Yapmama Eğilimleri (ANOVA)

	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	Sd	F	p
Etkinlik Yapıp, Yapmama	1	47	1.26	.44	.064	.48	.7
	2	35	1.37	.49	.083		
	3	51	1.33	.48	.067		
	4	35	1.34	.48	.081		
	Toplam	168	1.32	.47	.036		

Tablo 3'de Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının derslerinde etkinlik yapıp yapmama eğilimleri, sınıflara göre anlamlı bir farklılık gösterir mi? Alt problemine öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = .7 > .05$).

Tablo 4 Sınıflar Bazında Derslerde Materyal Kullanıp, Kullanmama Eğilimleri (ANOVA)

	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	Sd	F	p	Anlamlı Bir Fark
Materyal Hazırlama	1	47	1.94	.77	.11	7	.000	4-1, 2 ve 3
	2	35	1.97	1.01	.17			
	3	51	1.98	1.01	.14			
	4	35	2.80	1.08	.18			
	Toplam	168	2.14	1.01	.08			

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının derslerinde materyal kullanma eğilimleri, sınıflar bazında anlamlı bir farklılık gösterir mi? Alt problemine öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde, sınıflar bazında materyal kullanım durumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=.00$). Bu farkın hangi sınıflar arasında olduğunu görmek için yapılan Tukey testine göre bakıldığında ise 4. Sınıfların, alt sınıflarda öğrenim gören öğretmen adaylarına göre materyal kullanımı konusunda daha yatkın oldukları gözlemlenmiştir (Tablo 4).

TARTIŞMA ve SONUÇ

- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının etkinlik yaptırma ve materyal kullanma eğilimlerine yönelik yapılan araştırma sonucunda her iki değişken için de cinsiyete göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.
- Sınıflar bazında bakıldığında ise anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Tespit edilen bu fark 4. Sınıflar lehine olup ($p=.00$), 4. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının 1,2 ve 3. sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarına göre materyal kullanımı konusunda daha yatkın oldukları görülmüştür. Bu durumun oluşmasında öğretim programı içerisindeki 3. sınıf 1. Dönem Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım, 3. Sınıf 2. Dönem Özel Öğretim Yöntemleri ve 4. sınıf da almış oldukları Öğretmenlik Uygulamaları derslerinin etkili olduğu düşünülmektedir.
- Öğretmen adaylarının materyal hazırlama durumlarına bakıldığında derslerinde materyal kullanma eğilimi zayıf olan öğretmen adaylarının, öğrenci grubunun özellikleri, bilgileri, yetenekleri, güdülenmişlik düzeylerinin bilinmesi konusunda yetersiz oldukları düşünülmektedir. Bu sonuç Uşun (2012) tarafından öğretim materyali hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi olarak da belirtilmiştir.
- Öğretmen öğrenme sürecini yönlendiren ve şekillendiren önemli bir öğedir. Dolayısıyla materyal hazırlama sürecinde öğrencilere yön vererek rehberlik eder. Öğretmenin öğrencilerin hazır bulunurluklarını ve materyal hazırlama sürecinde öğrencilerin derse aktif katılım sağlamaları için sınıf ortamını verimli bir hale getirmesi gerekmektedir.
- Öğrencilerin hazırlayacakları materyali seçmelerinden sonra yapım aşamasını okulda, sınıf ortamında sürdürmeleri bu süreci daha aktif ve bilinçli bir şekilde yapmalarına olanak sağlayacaktır.
- Materyal hazırlama sürecinde öğrenciler diğer arkadaşlarının yaptıkları materyalleri görerek farklı bakış açıları geliştirmelerinin yanı sıra, alternatif düşünme yetilerine de katkı sağlayacaktır.

- Öğretmen adaylarının materyal kullanımına yönelik verdiği ve “yanlış” kategorisine alınan cevaplardan bazıları materyali “kendim hazırlarım” şeklindeki yanıtlardı. Oysa esas olan materyalin, öğretmenin rehberliğinde öğrenciler tarafından hazırlanmasıdır. Bu konuda da yanlış bir algılama olduğu da tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, daha geniş gruplara eğitim vermek, eğitim kurumlarındaki öğrenme-öğretme süreçlerini daha verimli hale getirmek ve öğrenme öğretme etkinliklerini bireyselleştirmek için öğretim teknolojileri ve materyallerinden yararlanmak gerekmektedir. Üstelik bu bir tavsiye değil, programın en temel bileşenlerinden birisi olup, zorunluluk düzeyinde önemlidir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının materyal hazırlanması ve kullanımı konularında, Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan ilke ve yöntemleri mutlak suretle bilmeleri gerekir.

KAYNAKÇA

- Alım, M. (2017). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme Dersinin Önemi ve Öğretim Sürecine İlişkin Öneriler. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 243-262.
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Araç- Gereç ve Materyal Kullanma Düzeyleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 73-105.
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Geçer Kolburan, A. (2010). Teknik Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojisi ve Materyal Geliştirme Dersine Yönelik Deneyimleri. *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 1-25.
- Güneş, G., & İskenderoğlu Aydoğdu, T. (2014). İlköğretim Matematik Öğretmeni Adaylarının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersine Yönelik Yaklaşımları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 469-488.
- Halis, İ. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Öğretim Materyallerini Kullanma Düzeyleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 90-101.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kızılçaoğlu, A., & Taş, H. İ. (2007, Ağustos). İlk Ve Ortaöğretimde Coğrafya Eğitimi Ve Öğretiminde Model Küre Kullanımı. *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*(18).
- Kurtdede Fidan, N. (2008). İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1(1), 48-61.
- MEB. (2017). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı*. Ankara.
- Özyürek, L. (1983). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Sever, R., & Koçoğlu, E. (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi.

- Sönmez, Ö. F., & Koç, H. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Harita, Grafik ve Tablo Kullanımı. *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (2. Baskı b., s. 181-200). içinde Ankara: Pegem Akademi. doi:10.14527/9786053646051
- Ulusoy, K., & Gülüm, K. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih ve Coğrafya Konuları İşlenirken Öğretmenlerin Materyal Kullanma Durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 85-99.
- Uşun, S. (2012). *Öğretim teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yanpar, T. (2012). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yaşar, O. (2004). İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Görsel Materyal Kullanımı İle Coğrafya Konularının Eğitimi ve Öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*(163).

Atıf için / Please cite as: Önal, H., Kılıç, B.C., Çolak, İ. & Kızılcıoğlu, K. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının Etkinlik Yaptırma ve Materyal Kullanımına Yatkınlıkları (Social Studies teacher Candidates' Predisposition toward In-class Activity and use of Materials). *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 11-19. <http://academiadergi.com>

Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamı Kullanan Öğrencilerin Ortam Kullanımına İlişkin Görüşleri*

Fatih Çağatay BAZ¹ Erkan TETİK²

¹ Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Türkiye

² Uşak Üniversitesi, Türkiye

Özet

Eğitim ve öğretim alanında meydana gelen gelişmeler beraberinde yeni kavramların ve projelerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu gelişmelerden birisi kullanıcıların tercihleri doğrultusunda işlev gösteren uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamlarıdır. Kullanıcıların bireysel özellikleri ve hazır olma durumları doğrultusunda uyarlanabilir ortamlar oluşturulmaktadır. Özellikle teknolojinin yükseköğrenim kurumlarında çeşitli öğrenme ortamları ile etkin bir şekilde kullanılması öğrenme ortamlarının zenginliği açısından önem arz etmektedir. Bu anlamda öğrenme ortamlarına duyulan ihtiyacı ortadan kaldırmak adına bilgisayar teknolojilerinde farklı öğretim ortamlarının oluşturulması zorunlu hale gelmiştir. Günümüz teknolojisi sunduğu imkânlar ile farklı kullanıcıların yararlanabileceği, farklı kullanıcı özelliklerinin sahip olduğu ortamları araştırmacılar açısından sağlamaktadır. Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamları da bu alanda yenilikler getirmektedir. Bu araştırmanın amacı belirtilen ifadeler ışığında öğrencilerin Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamları ilkeleri doğrultusunda tasarlanmış yazılımın kullanımı hakkında görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma yöntem ve tekniklerine dayalı olarak yapılmıştır. Araştırma betimsel bir çalışmadır. Elde edilen bulgulara göre; yazılım kullanım yönüne ilişkin bulgular, içerik / e-içerik yönüne ilişkin bulgular, yazılımın görsel tasarım yönüne ilişkin bulgular, çevrimiçi öğrenme ortamı kullanımının motivasyona etkisine ilişkin bulgular ve ayrıca bu ortamı harmanlanmış öğrenme ortamıyla kullanılmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

© 2017 AEAD

Anahtar Kelimeler

Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamları; web tabanlı öğrenme; eğitimde teknoloji kullanımı

Investigations on Environmental Use of Students Using Adaptive Current Learning Environment

Abstract

Developments in the field of education and training have led to the emergence of new concepts and projects. One of these developments is the Adaptive Online Learning Environments, which work towards the preferences of users. Adaptive

¹ Yrd.Doç.Dr. Osmaniye Korkut ata Üniversitesi, Osmaniye-Türkiye, fatihcagataybaz@osmaniye.edu.tr

² Yrd.Doç.Dr. Uşak Üniversitesi, Uşak-Türkiye, erkan.tetik@usak.edu.tr

environments are created in the direction of individual characteristics and readiness of users. In particular, the use of technology effectively in various learning environments in higher education institutions is important for the richness of learning environments. In this sense, it has become compulsory to create different teaching environments in computer technologies in order to remove the need for learning environments. Today's technology provides the opportunities that different users can use and the environments in which different user features are available. Adaptive Online Learning Environments also bring innovations to this area. The purpose of this research is to provide opinions on the use of the software designed by students in the light of the adaptive Online Learning Environments principles in the light of the expressions mentioned. The research was based on qualitative research methods and techniques. Research is a descriptive study. According to findings; Findings related to software usage direction, findings related to content / e-content direction, findings related to visual design direction of software, findings about motivation influence of using online learning environment and findings about using this environment with blended learning environment.

© 2017 AEAD

Keywords

Adaptive online learning environments; web based learning; use of technology in education

---

GİRİŞ

Bilgisayar teknolojilerinin kullanımı, eğitim alanındaki faaliyetlerin hızla gelişiminde yenilikler oluşturmuştur. Bu yeniliklerden bir tanesi de Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarıdır. Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamları kullanıcıların farklı kişilik özellikleri, farklı öğrenme stilleri, ihtiyaç ve beklentileri gibi konularda kullanıcılara yardımcı olabilmektedir. Bu denli işlevsel sistemlerin oluşturulması da detaylı bir çalışma gerektirmektedir. Sınıf ortamında bireysel özellikleri arttırmanın yetersiz olduğunu Reiners ve Dreher (2009) ifade etmektedir. Öğrencilerin bireysel özelliklerinden yola çıkılarak oluşturulacak uyarlanabilir sistemler için, öğrenme ortamlarının semantik (anlamsal) web ve ontoloji kavramları gibi karşımıza çıkan yeni kavramlar ile zenginleştirilmesi gerekmektedir (Şahin ve Kışla, 2013; Çelebi, 2014; Demirören, 2014). Ayrıca uyarlanabilir öğretim tasarımları, önümüzdeki süreçte, yapay zekâ alanında gelişimini devam ettirecek çalışmalara olanak sağlayacaktır (Kaymak, 2016). Bu ortamların kullanılması için geliştirilen uygulamalar; eğitsel teknolojiler, bilgi ve iletişim teknolojileri, yapay zekâ gibi gelişmeler her geçen gün artmaktadır (Tuna ve Öztürk, 2015). Sınırsız öğrenme materyallerine ulaşma, aktif olarak anında ve kişiselleştirilmiş bir geri dönüş imkânı bu teknolojilerin kullanıcıya sağladığı faydalardır (Eryılmaz ve Şimşek, 2014). Eğitim ortamlarında farklı özellikteki bireylere aynı öğrenme ortamları sunulmaktadır. Bu ortamlar kimi zaman kullanıcı ilgisini çekmemektedir. Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamları farklı kişilik özellikleri, farklı öğrenme stilleri, farklı ihtiyaç ve beklentileri olan kullanıcılara yardımcı olabilmektedir. Bu çalışmada harmanlanmış bir ortam ile Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamı kullanan öğrencilerin ortam kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Kullanılan yazılım Menzi Çetin ve Altun (2014)' un belirttiği uyarlanabilir ortam geliştirme kısımlarından, kullanıcının öğrenme stillerini belirleyerek uygun içerik modülünün uyarlanabildiği bir sistemdir. Bu sistemler, her bir öğrenen için uygun içeriğin,

doğru zamanda ve doğru strateji ile sunulmasını amaçlamaktadır (Tuna, 2015). Uyarlanabilir öğrenme ortamlarının bireyselleştirilmesinde en önemli kavram öğrencinin hangi özelliğinin bireyselleştirme için seçileceği ve nasıl kullanılacağıdır (Özyurt, Özyurt, Baki ve Güven, 2014). Bu bağlamda; uyarlanabilir öğrenme ortamları kullanıcıların öğrenme ihtiyaçlarına göre bir ortam sağlayarak geleneksel yaklaşımlara alternatif ortamlar sağlamaktadır (Brusilovsky, 1998; Brusilovsky ve Millan, 2007; Somyürek, 2009). Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı eğitim alanında yeni bir konu alanı olmasına rağmen yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı ifade edilebilir. Bunun nedeni yazılım bilgisi, konu alanı bilgisi ve öğretim materyali tasarımı ile ilgili bilgi sahibi olunması gereklidir. Bu konu başlıkları da beraberinde ciddi bir çalışmayı getirir. Bu anlamda bu çalışmada öğrencilerin kullandıkları Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamı hakkında görüşlerini belirlemek için nitel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi dördüncü sınıf öğrencisi beş öğrenci ile görüşülmüştür.

YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma yöntem ve tekniklerine dayalı olarak yapılmıştır. Araştırma bir durum çalışmasıdır. Araştırma kapsamında, durum çalışmasında toplanan veriler betimsel analiz yolu ile analiz edilmiştir. Çalışma grubunu Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanında öğrenim gören ve Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamı kullanan 5 eğitim fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin kullandığı çevrimiçi öğrenme ortamı içerik modülünün uyarlandığı bir sistem olarak araştırmacı tarafından tasarlanmıştır. Öğrenme ortamını öğrenciler bir yarıyıl boyunca derslerinde kullanmışlardır. Kullanıcılara yönelik uygulanan açık uçlu soruların uygulanmasında, nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemini Sencer (1989); araştırmanın amaçları doğrultusunda bir evrenin temsilci bir örneği yerine, amaçlı olarak bir veya birkaç alt kesimini örnek olarak almaktır. Başka bir deyişle amaçlı örnekleme, evrenin soruna en uygun bir kesimini gözlem konusu yapmak demektir. Bu çalışmada veriler açık uçlu sorular ile toplanmıştır. Görüşmede katılımcılara demografik özellikleri içeren sorular ve kullanıcıların ortamı değerlendirmelerine yönelik sorular yöneltilmiştir. Soruların oluşturulması sırasında uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulan sorular yardımıyla kullanıcılar ile yapılan görüşmeler tamamlanmıştır. Araştırmanın analiz kısmında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz çalışması için bir çerçeve oluşturulmuştur. Veriler oluşturulan bu çerçeveye göre işlenmiştir. Son olarak elde edilen bulguların tanımlanması ve yorumlanması gerçekleştirilmiştir. Tutarlık incelemesi ve katılımcı teyidi konularında uzman görüşü alınmıştır.

BULGULAR

Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamını, geleneksel ortamla birlikte harmanlanmış bir ortamda kullanan, web tasarımı dersi deney grubu öğrencileri ile 14 haftalık çalışma sonrası nitel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Nitel görüşme raporları; uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı kullanımını ve harmanlanmış öğrenme ortamını öğrencilerin değerlendirmesini amaçlamaktadır. Nitel görüşme

kapsamında, deney grubunda görüşme yapılan öğrencilerin yazılım kullanımlarına ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Yazılım kullanım yönüne ilişkin bulgular

Alt temalar	f	%	İfadeler
Yazılım kullanım kolaylığı	5	100	“Sistem bizi yönlendiriyor. Rahatlıkla sisteme giriş yapabildik, rahatlıkla kayıt olabildik ve derslere başlayabildik.” (G.1).
Sistem kullanımı hızlı	2	40	“Sayfayı tıklar tıklamaz ekran geliyordu. Zaten başka derse girdiğimde linke tıkladığımda hemen geliyordu ekran. Yüklemede sıkıntısı yoktu.” (G.2).
Yazılım kontrol kolaylığı	5	100	“Kontrol kolaydı kullanıcılar için. Hiçbir şey bilmeyen bir insan dahi HTML’ in ne olduğundan başlayıp, sonuna kadar geldiğinde konuların, yazılımın sonunda bir editör açıp bir şeyler yapacağına inanıyorum.” (G.4).
İş görür nitelikte yardım menüsü	5	100	“Sorunları çözmeye yardım menüsü iyiydi. Görsellerle ne yapacağımızı da anlatmıştı.” (G.3).

Tablo 1. incelendiğinde yazılım kullanım yönüne ilişkin uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı kullanan öğrencilerin görüşleri gösterilmiştir. Yazılım kullanım kolaylığı, sistem kullanımı hızlı, yazılım kontrol kolaylığı ve yardım menüsü başlıklarında öğrenciler ifadelerde bulunmuşlardır. Sistem kullanımını hızlı bulan öğrenciler %40 olarak tespit edilirken, diğer konu başlıklarında bütün öğrenciler hem fikir olarak yazılımı beğenmektedir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen nitel görüşmede, deney grubu öğrencilerinin kullandığı yazılımın içerik/e-içerik yönüne ilişkin bulgular Tablo-2’de verilmiştir.

Tablo- 2. Yazılımın içerik / e-içerik yönüne ilişkin bulgular

Alt temalar	f	%	İfadeler
Yeterli düzeyde konu anlatımı	5	100	“Konu anlatımı olarak içerik gayet yeterliydi. Çünkü aradığım konular tamamen mevcut. Başlıkların hepsi konuya hitap ediyordu.” (G.5).
Ayrıntılı ödev, performans testi ve uygulamalar	2	40	“Uygulama faaliyetleri, performans testleri vardı. Yeterlik ölçüğüne kadar her şey yer almıştı. Her şey ayrıntılıydı. Her dersin sonunda ödevlerin uygulama tarzında olması da gayet iyiydi.” (G.1).
Seviyeyi belirlemede ölçme değerlendirme soruları	2	40	“Benim bu ön test çok hoşuma gitti. Epey yararlı oluyor. En azından kendi seviyemi görüyorum. Ve kendimce yeter seviyede olmadıysam tekrar derse dönüp, tekrar okuyup, tekrar öğrenme imkânım var.” (G.2).
İçeriği zenginleştiren öğeler	4	80	“Düşündüğünüzde yazılımın tek yönlü olması yerine bu şekilde bir sürü içeriğin olduğu sesin, videonun, animasyonun olduğu bir sistem olduğu için bizler açısından çok iyi oldu.” (G.4).
İçerikler uygulamaya dönüktü	2	40	“İçerikler eğitim sonrası bilgileri uygulamaya taşıyabilme düzeyindeydi. Ben şu an bizim Seyhan Huzurevi’nin sitesi yoktu. Ben buradaki eğitimden sonra, bir tane web sitesi yapmayı düşünüyorum.” (G.3).

Tablo 2 incelendiğinde uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı ilkelerine göre tasarlanan yazılımın içerik / e-içerik yönüne ilişkin ifadeler gösterilmiştir. İçerik / e-içerik yönünü farklı alt başlıklarda ifade eden öğrencilerin içerikleri en çok, %100 oranla, içerik zenginliği yönünü ifade etmede aynı fikirde oldukları söylenebilir. Ayrıca içerik / e-içerikleri destekleyen, uygulamalar, ögeler, ölçme değerlendirme soruları, ödev, performans testi gibi konularda yararlı bulan öğrencilerin olduğu da Çizelge 2'ye göre belirtilebilir. Nitel görüşme kapsamında, deney grubunda görüşme yapılan öğrencilerin yazılımı görsel tasarım yönüne ait değerlendirmelerine ilişkin bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Yazılımın görsel tasarım yönüne ilişkin bulgular

Alt temalar	f	%	İfadeler
Kullanıcıyı sıkmayan görsel tasarım	3	60	"Görsel ağırlıklı olduğundan, yazılırdansa görselliğe önem veriyorum. Yazılım da kullanıcıyı çekiyordu kendine. Daha çok öğrenci öğrenmeye açık oluyor. Zihnim dağılmıyor. Sıkıcılığı gidiyor." (G.5).
Sade ve ekran ögeleri yerinde bir görsel tasarım	5	100	"Dizayn şekli çok iyiydi. İçerik falan mesela ortada. Menüler yan tarafta. İleri geri butonlar vesaire yerli yerinde. Sade olmuştu site. Tasarım anlamında iyi dizayn edilmişti." (G.2).
Aradığını bulmada kullanışlı bir yazılım	3	60	"Bazen şöyle bir şey var, gözünün önünde oluyor ama göremiyorsun ekranda. Çünkü zihnen ya yorulmuş oluyorsun veya kafan artık kaldırmıyor. Ama aradıklarımızı bulmada bence yazılım olumluydu." (G.1).

Tablo-3. incelendiğinde uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı ilkelerine göre tasarlanan yazılımın görsel tasarım yönüne ilişkin ifadeler gösterilmiştir. Görsel tasarım yönüne ilişkin öğrencilerin en çok, %100 oranla tamamı, yazılımı sade ve ekran ögeleri yerinde bir tasarım olarak gördükleri ifade edilebilir. Kullanıcıyı sıkmayan görsel tasarım ve aradığını bulmada kullanışlı bir yazılım olduğu konularında, öğrenciler %60 oranda yazılımı faydalı buldukları Tablo 3'e göre söylenebilir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen nitel görüşmelerde, deney grubunda görüşme yapılan öğrencilerin eğitim sürecinde uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı kullanımlarının motivasyonlarına etkisine ait değerlendirmelerine ilişkin bulgular Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo- 4. Eğitim sürecinde uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı kullanımının motivasyona etkisi

Alt temalar	f	%	İfadeler
Geleneksel sınıf ortamının sıkıcılığını giderdi	3	60	"Geleneksel sınıf ortamında sıkılıp dikkatim dağılıyordu benim. Bu yazılım ve ortamla daha çok bağlandım konuya. Dikkat toplayamama ve sıkılma problemim vardı benim sınıf içerisinde. Bu ortam ile onu giderdim." (G.5).
Ortamın interaktif olması olumluydu	2	40	"Materyalle desteklenen eğitim her zaman için başarıya daha çabuk ulaşır. Kendi açımdan değerlendirirsem ortamın interaktif olması başarıyı etkilediğini söyleyebilirim." (G.4).
Çevrimiçi öğrenme ortamı motivasyonumu arttırdı	3	60	"Yazılım kullanımında ekrandaki bir görsel veya video bizleri daha etkin hale getirdi. Veya öğrenmemizi daha da teşvik etti. Bizleri güdüledi diyebilirim." (G.3).
Derste kaçırdığım yerleri telafi imkânı buldum	3	60	"Dersten sonra bir eksiğimiz varsa bunları giderme imkânı buluyoruz. Ondan sonra defalarca tekrar tekrar hani,

Seviyeme uygun içerik öğrenmemi güdüledi	2	40	<p>hocamız bize bir kere anlatıp geçebiliyor bazen. Ama orda tekrar tekrar başa dönüp okuyabiliyoruz." (G.2).</p> <p>"Bu yazılım her kullanıcının seviyesine hitap ediyor. Ben meslek lisesi çıkışlı olduğum için diğer seviyeleri almak zorunda kalmıyorum. Seni gerçek seviyenden başlatıyor yazılım. Bu da bizi sıkımsıyor, artı zamanımızı da almıyor. Bu sayede yazılımı kullanmamın güdülendiğini söyleyebilirim." (G.1).</p>
--	---	----	---

Tablo-4. incelendiğinde eğitim sürecinde uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı kullanımının motivasyona etkisi yönüne ilişkin ifadeler gösterilmiştir. Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı kullanımı yönüne ilişkin öğrencilerin en çok, %60 oranla, geleneksel sınıf ortamının sıkıcılığını giderdiği, ortam kullanımının motivasyonu arttırdığı ve derste kaçırılan yerleri telafi imkânı verdiği ifade edilebilir. Ayrıca ortamın interaktif olması olumlu bulan ve seviyesine uygun içerikler ile öğrenmesini güdülenmiş bulan öğrencilerin ise %40 oranında olduğu Tablo 4'e göre söylenebilir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen nitel görüşmelerde, deney grubunda görüşme yapılan öğrencilerin eğitim sürecinde harmanlanmış öğrenme ortamında bulunmalarının motivasyonlarına etkisine ait değerlendirmelerine ilişkin bulgular Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim sürecinde harmanlanmış öğrenme ortamında bulunmanın motivasyona etkisi

Alt temalar	f	%	İfadeler
Harmanlanmış ortam ile derse odaklandım	4	80	"Son sınıf öğrencisiyiz, bu yıl dershaneye de gidiyorum sınav için. Sürekli aklımızda sınav olu yor ve derse adaptasyon sorunu yaşadığım zamanlar oluyor. Derste kaçırdıklarım veya dalgın olduğumda dinleyemediklerimi bu ortamla gideriyorum. Dersi anlamamı odaklanmamı o an ki konuya bu ortam sağlıyor." (G.2).
Derslerdeki eksiklikler harmanlanmış ortam ile giderildi	3	60	"Ders geç saatte başladığı için ister istemez çok yoruluyoruz. Dinlemek istemiyoruz. Sonuçta kafamız ağrıyordu belli saatten sonra. Bir an önce bitse de gitsek istiyoruz bazen. Ama gerçekten sakın bir kafayla oturup evde çalıştığımız zaman yazılım daha verimli oluyor. Eksiklerimizi de gidermiş oluyoruz harmanlanmış ortam sayesinde." (G.1).

Tablo 5. incelendiğinde eğitim sürecinde harmanlanmış öğrenme ortamında bulunmanın motivasyona etkisi yönüne ilişkin ifadeler gösterilmiştir. Harmanlanmış öğrenme ortamında bulunmaya ilişkin öğrenciler %60 oranla, derslerdeki eksiklikleri harmanlanmış ortam ile giderdikleri ifade edilebilir. Ayrıca harmanlanmış ortam ile derse odaklandıkları yönünde %80 oranında, nerdeyse öğrencilerin tamamının fikir bildirdiği Tablo 5'e göre söylenebilir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen nitel görüşmelerde, deney grubunda görüşme yapılan öğrencilerin uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamının harmanlanmış öğrenme ortamıyla kullanılmasına ait değerlendirmelerine ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamının harmanlanmış öğrenme ortamıyla kullanılmasına ilişkin bulgular

Alt temalar	f	%	İfadeler
Yolculuk sırasında ve ders aralarında çalışma imkânı	4	80	"Okula ben 1,5 saatte geliyorum. Günde 3 saat yol sürüyorum. Mobil olarak bağlanıp, girebiliyorum. Ayrıca dersler arası boş zamanlarda oluyor. Bu zamanları da değerlendirmiş oluyoruz böylece." (G.5).
Başka derslerde de harmanlanmış ortam kullanmak isterim	3	60	"Diğer derslerde de bu ortamı kullanmak isterim. Yalnız web tasarım, programlama gibi dersler değil. Örneğin son sınıf öğrencisiyiz, sınav öncesi daha da katkısı olur diye düşünüyorum. Farklı derslerde." (G.1).
İstediğim zaman, istediğim yerden erişim imkânı	3	60	"Hem tekrarlama olanağı sağlıyor. Hem kalıcı öğrenme imkânı sağlıyor. Bilgileri istediğim zaman, istediğim yerden ulaşabilme imkânım oluyor. Bu yönde gerçekten beni olumlu etkiledi bu ortam." (G.2).
Defalarca konuyu tekrar etme imkânı	3	60	"Derste daha önce anlattıklarımızı sistemden yeniden göz atabiliyorduk. Ön hazırlık yaparak gelebiliyorduk. Bu da dersi kavramamızı daha çok arttırabiliyordu. Bu şekilde kazanımlar sağladı bize. İki defa tekrar etmiş gibi oluyordum dersi. Faydalı oldu açıkçası." (G.4).
Çalışan bireylere zaman konusunda destek sağlama	1	20	"Zaman kazanımı anlamında çok katkısı oldu. Çünkü kamuda çalıştığım için zaman bazen benim için yetersiz kalıyordu zaman. Yeri geldiğinde derslere gelemedim. Ama derslerdeki o eksikliği ben harmanlanmış ortam sayesinde giderdim." (G.3).

Tablo 6. incelendiğinde eğitim sürecinde uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamının harmanlanmış öğrenme ortamıyla kullanılmasına ilişkin ifadeler gösterilmiştir. Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamının harmanlanmış öğrenme ortamıyla kullanımı yönüne ilişkin öğrencilerin en çok, %80 oranla, yolculuk sırasında ve ders aralarında çalışma imkânı buldukları ifade edilebilir. Ayrıca öğrenciler, başka derslerde de harmanlanmış ortam kullanmak istediklerini, istedikleri zaman, istedikleri yerden erişim imkânı bulduklarını ve defalarca konuyu tekrar etme imkânına ortam sağlandığını, %60 oranla öğrenciler ifade etmektedir. Çalışan bireylere zaman konusunda ortamın destek sağladığı da Tablo 6'ya göre söylenebilir.

TARTIŞMA

Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı kullanan öğrencilerin ortam kullanımına ilişkin görüşlerinin araştırıldığı çalışmada, öğrencilerle yapılan görüşmelerde ulaşılan sonuçlara bu bölümde yer verilmiştir. Alanyazında uyarlanabilir çevrimiçi ortamlara ilişkin farklı konu başlıklarında, farklı özellikler esas alınarak araştırmalar yapılmıştır. Yapılan bu araştırmalar çoğunlukla uyarlanabilir eğitsel ortamların tasarımı sırasında hangi bireysel özelliklerin göz önünde bulundurulduğu, hangi modelleme yaklaşımlarının tercih edildiği ve ne tür uyarılama yapıldığına ilişkin konuları ortaya koymaya çalışmıştır (Güyer ve Çebi, 2015). Bu araştırma ile tasarlanan bir Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamının kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre; uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı ilkelerine göre hazırlanmış öğretim yazılımı kullanan öğrencilerin tamamı; ortam kullanım kolaylığı, kullanıcıya yardım kolaylığı ve ortam tasarımı konularında hem fikirdir. Kullanıcıların tamamı bu konularda

olumlu görüş belirtmişlerdir. Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı ilkelerine göre hazırlanmış öğretim yazılımı hakkında, öğrencilerin tamamına yakını olumlu görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu, bu yazılımın uyarlanabilir öğrenme şansı tanıdığı için konuyu anlamalarında ve öğrenmelerinde daha etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı ilkelerine göre hazırlanmış öğretim yazılımı ve ortam hakkında öğrenciler, ortamı kullanacak olmanın faydalı olacağını ifade etmişlerdir.

Öneriler

Bu çalışmada kullanılan öğretim yazılımı, uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamı ilkelerine göre geliştirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, geliştirilen yazılım deney grubundaki öğrenciler tarafından başarılı ve öğrenme düzeylerine etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Bu nedenle, araştırmadaki konuların öğretilmesinde geliştirilen öğretim yazılımının kullanılması önerilebilir. Uyarlanabilir çevrimiçi öğrenme ortamlarının yeni bir konu olması sebebiyle farklı derslerde farklı öğrenci gruplarına uygulanarak araştırma sonuçlarına bakılması önerilebilir. Bu sayede alanyazına öğrenme ortamı ile ilgili kapsamlı fayda getirebilecektir. Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamı tasarlama konusunu oldukça kapsamlı bir alandır. Bu alanda yapılacak çalışmaların eğitim uzmanları ve bilgisayar bilimi uzmanları işbirliğinde gerçekleştirilmesi yani bir grup çalışması yapılması önerilebilir. Türkiye’de alanyazına bakıldığında çok az sayıda Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamı tasarımı gerçekleştirildiği Barbarosluoğlu (2016)’ nun çalışmasına bakıldığında görülmektedir. Bu alanda yapılacak çalışmalara ihtiyaç olduğu ortadadır. Bu yüzden yeni tasarımların gerçekleştirilmesi ve gerçekleştirilecek tasarımların farklı öğrenme stilleri üzerine yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Barbarosluoğlu, C. (2016). Kişiselleştirilmiş Öğrenme Ortamları Alanyazın İncelemesi. V. Sakarya’ da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı. 101 – 104.
- Brusilovsky, P. (1998). Methods and Techniques of Adaptive Hypermedia. Adaptive Hypertext and Hypermedia. 1-43.
- Brusilovsky, P., ve Millan, Eva. (2007). User Models for Adaptive Hypermedia and Adaptive Educational Systems. The Adaptive Web. 3-53. Springer – Verlag Berlin Heidelberg.
- Çelebi, F. (2014). Uyarlanabilir Öğrenme Ortamlarında Gezinme Stratejisinin Gezinme Süresi ve Yolu İle Kaybolma Algısına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirören, S. (2014). Başarım Ölçütlü Uyarlanabilir Öğrenmenin Etkililiğinin ve Verimliliğinin Değerlendirilmesi. Eğitim Bilimleri ve Uygulama, 13(25), 47 – 64.
- Eryılmaz, M., ve Şimşek, N. (2014). Uyarlanabilir Ortamlarda Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi. Eğitim ve Bilim. 39(173). 383 – 395.

- Güyer, T., ve Çebi, A. (2015). Türkiye'deki Uyarlanabilir Eğitsel Hiper Ortam Çalışmalarına Yönelik İçerik Analizi. *Eğitim ve Bilim*, 61 – 83.
- Kaymak, Y. (2016). Uyarlanabilir Ortam Tasarımları. V. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı, 122 – 126.
- Menzi Çetin, N., ve Altun, A. (2014). Uyarlanabilir öğrenme ortamları ve bir model önerisi. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 5(3).
- Özyurt, Ö., Özyurt, H., Baki, A., ve Güven, B. (2014). Bir Bireyselleştirilmiş Uyarlanabilir ve Zeki E-Öğrenme Ortamı ile Gerçekleştirilen Matematik Öğretiminden Yansımalar. *Eğitim ve Bilim*. 39(174). 129 – 142.
- Reiners, T., ve Dreher, H. (2009). Culturally-based Adaptive Learning and Concept Analytics to Guide Educational Website Content Integration. *Journal of Information Technology Education*, 125-139.
- Sencer, M. (1989). *Toplumbilimlerinde Yöntem*. İstanbul: Beta Basım.
- Somyürek, S. (2009). Uyarlanabilir Öğrenme Ortamları: Eğitsel Hiper Ortam Tasarımında Yeni Bir Paradigma. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 1(1). 29 – 38.
- Şahin, M., ve Kışla, T. (2013). Kişiselleştirilebilir Öğrenme Ortamları: Literatür İncelemesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 81-91.
- Tuna, G. (2015). Zeki ve Uyarlanabilir e-öğrenme ortamları (editöre mektup). *AUAd*, 1(4), 4-7.
- Tuna, G., ve Öztürk, A. (2015). Zeki ve Uyarlanabilir E-Öğrenme Ortamları. *International Distance Education Conference 2015 – September 2-4, St. Petersburg, Russia*.

Atıf İçin / Please cite as: Önal, Baz, F.Ç. & Tetik, E. (2017). Uyarlanabilir Çevrimiçi Öğrenme Ortamı Kullanan Öğrencilerin Ortam Kullanımına İlişkin Görüşleri*(Investigations on Environmental Use of Students Using Adaptive Current Learning Environment). *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 20-28. <http://academiadergi.com>